

15.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”
Г.Ш.Рихсиева

“КЕЛИШИЛДИ”
Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги

2020 йил “28” 08

2020 йил “29” 08

Рўйхатга олинди: №МД-5А120101

2020 йил “29” 08

МУТАХАССИСЛИККА ОИД МАХСУС АДАБИЁТ ТАҲЛИЛИ
ФАН ДАСТУРИ (ДАРИЙ)

Билим соҳаси:

100000 – Гуманитар соҳа

Таълим соҳаси:

120000 – Гуманитар фанлар

Мутахассислик:

5А120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари)

Тошкент - 2020

	Кабирова Н.К. – ТДШУ “Хорижий шарқ мамлакатлари тили ва адабиёти” кафедраси ўқитувчиси, PhD.
9.	Такризчилар: С.Сотиболдиева – А.Навоий номидаги Ўзбек тили ва адабиёти университети профессори., филология фанлари доктори; О.Турдиева – ТДШУ “Хорижий шарқ мамлакатлари тили ва адабиёти” кафедраси ўқитувчиси, филология фанлари доктори;

В.А.

	годы). –М.: 1986. –С.158. 6. Гирс Г.Ф. Современная художественная проза на пушту в Афганистане. –М.: 1958. –С.183. 7. Дворянков Н.А. Афганская новелла осваивает жизнь. – Заколдованный город (новеллы афганских писателей). –М.: ГРВЛ, 1972. –С.7-10. 8. Дорри Дж. Основные тенденции развития иранской реалистической прозы (вторая половина 60-х – 70-х годы). Литература стран Зарубежного Востока. –М.: Наука, 1982. –С.125-143. 9. Лебедева Г., Рычкова Н. Национальные особенности современной афганской прозы. – Снег идет. Новелла афганских писателей. М.: Наука, 1964. –С.6-12. 10. Мирзоев С. Литературно-просветительская деятельность Мухаммад Тарзи и его газета «Сирадж-уль-Ахбар» (1911-1919). –Душанбе, Ирфон. 1973. –С.166. 11. Рычкова Н. Литература Афганистана. В кн.: Краткая история литературы Ирана. Афганистана и Турции. –Л.: Изд-во ленинградского университета. 1971. –С.69-88. 12. Шпак И.М. Абдулла Бахтани и его место в развитии современной афганской новеллы. – Известия АН Тадж. Наук, 1969. №2. Ахборот манбалари 1. www.gov.uz – Ўзбекистон Республикаси ҳукумат портали. 2. www.lex.uz – Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси. 3. http://www.afghanistan-analysts.org 4. http://www.ariananews.af 5. http://www.aopnews.com 6. https://www.thekabultimes.gov.af/ 7. www.ppazhwak.hozhaber.com
7.	Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашининг 2020 йил “29” 08 даги 4 -сонли баённомаси билан маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил “29” 08 даги 452 - сонли буйруғи билан маъқулланган фан дастурларини таянч олий таълим муассасаси томонидан тасдиқлашга розилик берилган.
8.	Фан/модуль учун маъсулар: Маннонов А.М. – ТДШУ “Хорижий шарқ мамлакатлари тили ва адабиёти” кафедраси профессори, филология фанлари доктори;

Фан/модуль коди 5AMAT124	Ўқув йили 2020-2021	Семестр 1	ЕСТС - Кредитлар 4-4-2	
Фан/модуль тури Мажбурий	Таълим тили Ўзбек/рус		Ҳафтадаги дарс соатлари 4-4-2	
1.	Фаннинг номи	Аудитория машғулотлари (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
	Мутахассисликка оид махсус адабиёт тахлили (дарий)	150	150	300
2.	I. Фаннинг мазмуни Фанни ўқитишдан мақсад – магистрларга ўрганилаётган чет тили адабий услублари ва уларнинг матндаги кўриниши; матн тахлили билан тил услублари ҳақида билим, малака ва кўникмани шакллантириш. Ушбу мақсадга эришиш учун фан магистрларни - таржима назариясини амалиётга тадбиқ этишни бажаради. II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари) II.I. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради: 1-мавзу. Бадийлик Адабиётшунослик. Бадийлик. Бадий адабиётнинг энг муҳим ва умумий хусусиятлари. Адабиётда оммавийлик, ҳаётий образлар орқали тасвирланиши. Сўз воситасида инсон қалбини кашф этиш, асарда ҳаётни қайтадан жонлантириш. 2-мавзу. Образлилик ва образ Бадий образнинг умумлашмаллиги. Бадий образнинг аниқлиги (индивидуаллиги). Образ яратишда бадий тўқима. Бадий образнинг эстетик таъсирдорлиги. Характер. Характер яратиш бадийлигининг ўзак масаласи. Психологизм принциплари, шакллари. 3-мавзу. Маънавият ва ғоявийлик Дунёқараш. Ғоявийлик (фикрлар мажмуи). Тенденсиозлик. Халқчиллик ва унинг хислатлари. Адабиётдаги миллийлик ва умуминсонийлик. Адабиётга диний-фалсафий таълимотлар таъсири. 4-мавзу. Бадий асар талқини Ҳаётий ҳақиқат ва бадий ҳақиқат талқини. Ҳаёт. Ёзувчининг ғоявий-бадий мақсад. Ҳаётий ҳақиқат. Насрий асар талқини. Мазмун ва шакл.			

	Мавзу ва ғоя. Сюжет ва композиция. Тил ва оҳанг. Шеърӣ асар талқини. Шеърӣ асарда мазмун ва шаклнинг ўзига ҳослиғи. Драматик, Трагедик ва комедик асар таҳлили. Бадий услуб. Ижодий метод ва оқимлар. Бадий асар талқинида ёзувчи услуби омили. 5-мавзу. Ўрганилаётган адабиётда жанрлар тизими. Тарихий трансформатсия, янги жанрларнинг вужудга келиши. III. Амалӣ машғулотлари буйича кўрсатма ва тавсиялар Амалӣ машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади: 1. Ўрганилаётган асарда бадий асарнинг поетикаси 2. Ўрганилаётган асарда бадий асарда сюжет ва композиция. 3. Ўрганилаётган асарда ёзучининг услуби. 4. Шеърӣят қонун-қоидаларини қўллаш. 5. Ўрганилаётган асарда ёзувчининг ижодий методи. 6. Ўрганилаётган асарда миллийлик хусусиятлари. Амалӣ машғулотлар мультимедиа курулмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ. IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар: 1. Ўрганилаётган асарда бадий асарнинг поетикаси 2. Ўрганилаётган асарда бадий асарда сюжет ва композиция. 3. Ўрганилаётган асарда ёзучининг услуби. 4. Шеърӣят қонун-қоидаларини қўллаш. 5. Ўрганилаётган асарда ёзувчининг ижодий методи. 6. Ўрганилаётган асарда миллийлик хусусиятлари. Мустақил ўзлаштириладиган мавзулар бўйича талабалар томонидан рефератлар тайёрлаш ва уни тақдимот қилиш тавсия этилади.
3.	V. Фан ўқитилишининг натижалари (шаклланидиган компетенциялар) Фанни ўзлаштириш натижасида талаба: • асосий чет тили грамматик ва лексик меъёрларидан хабардор бўлиш, илмий, бадий, публицистик, расмий-иш юритиш тўғрисида <i>тасаввур ва билимга эга бўлиши</i>; • оғзаки-маиший сўзлашув стилларига ҳос адабиёт намуналаридаги умумий ва хусусий ҳолатларни ҳис қилишни шакллантириш, ўрганилаётган мутахассисликка бевосита боғлиқ равишда чет тилидаги матнлар, манбаларни <i>билиши ва улардан фойдалана олиши</i>; • таржима қилишга ўргатиш, талабаларда ўрганилаётган чет тили

	оғзаки ва ёзма нутқини шакллантириш, чет тилидан дарс ўта олиш <i>қўникмаларига эга бўлиши керак</i>; • Таржима қилинаётган матнларда истилоҳларни ажрата олиш, она тилида уларни эквивалентини (муқобилини) <i>топишни ўргатиш</i>; • ўрганилаётган махсус адабиётни таржима қилишда миллий руҳни сақлаб қолиш, ўзига ҳослигини <i>етказиб беришга интилиш</i>.
4.	VI. Таълим технологиялари ва методлари: • маърузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • семинарлар (мантиқий фиклаш, тезкор савол-жавоблар); • гуруҳларда ишлаш; • тақдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар;
5.	VII. Кредитларни олиш учун талаблар: Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри акс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш вазорий, оралиқ назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.
6.	Асосий адабиётлар 1. Маннонов А. Афғонистон халқлари фольклори ва мумтоз адабиёти тарихи. Монография. Т., 2001. 2. Иномходжаев. Р. Тюрко-персидское двуязычие в литературной жизни Индии XVI в. Монография. Ташкент, 1993 3. Маннанов А., У истоков афганской классической литературы. Монография. Т., Фан, 1994. 4. Иномхожаев Р. Афғонистон маърифатпарварлик адабиёти очерклари. –Т.: 1999. 5. Иномхожаев Р. Афғонистон дарийзабон адабиёти. (XVIII – XIX асрлар) Биринчи қисм, –Т.: 2016. 6. Иномхожаев Р. Афғонистон дарийзабон адабиёти. (XIX аср охири – XX аср) Иккинчи қисм, –Т.: 2018. Қўшимча адабиётлар 1. Асоев Х. Развитие жанров в прозе на дари. –Душанбе, «Ирфон», 1987. –С.120. 2. Асоев Х. Формирование жанровые системы в прозе Афганистана на языке дари. –Душанбе, «Донеш» 1988. –С.222. 3. Асоев Х. О степени изученности дариязычной прозы Афганистана. – Проблемы истории и методологии литературоведения и литературной критики. –Д.: 1982. –С.59-60. 4. Герасимова А., Гирс Г. Литература Афганистана. –М.: ИВЛ, 1963. –С.194. 5. Герасимова А.С. Литература Афганистанана языке пушту (40-80